

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih DÖNMEZ** tarafından Anayasanın 98'inci, İçtüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Murat ÇEPNİ

İzmir Milletvekili

Dünya ciddi boyutta iklim değişikliği tehdidi altındadır ve iklim değişikliğine karşı küresel tepkiler çözüm önerileri gün geçtikçe güçlendirilmekte, yoksulluğun azaltılması ve doğanın korunması için çalışmalar yapılmaktadır. 1,5 °C Küresel Isınma Özel Raporu, iklim değişikliği çalışmalarının en önemli bilimsel organı olan Hükümetler arası İklim Değişikliği Paneli tarafından 8 Ekim 2018 tarihinde Güney Kore'nin Incheon şehrinde açıklanmıştır. Raporda, sıcaklık artışının 1,5 °C altında sınırlandırılması ile iklim değişikliğinin birçok etkisinin azaltılabileceği, enerji, endüstri, binalar, ulaşım, şehirler ve arazi kullanımında hızlı ve kapsamlı dönüşümlerin gerektiği ortaya konmuştur. Küresel sera gazı emisyonlarının 2030 yılında 2010 yılına göre net olarak yüzde 45 azaltılması ve 2050 yılı itibarıyla net olarak sıfırlanması gerekmektedir. 2020 sonrası iklim değişikliği rejiminin çerçevesini oluşturan Paris Anlaşması, 2015 yılında Paris'te yapılan Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi içinde bir anlaşmadır. Amacı küresel ısınmanın 2°C altında kalacak, hatta 1.5 derece altında çalışacak şekilde önlemlerin alınmasıdır. Anlaşma, 4 Kasım 2016 itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Paris Anlaşması'nın uzun dönemli hedefi, endüstriyelleşme öncesi döneme kıyasen küresel sıcaklık artışının 2°C'nin olabildiğince altında tutulmasıdır. Bu hedef fosil yakıt (petrol, kömür) kullanımının azaltılarak, en başta mevcut ormanların, su kaynaklarının ve tarım alanlarının korunmasına yönelmek gerekmektedir. Türkiye, Paris Anlaşması'nı, 22 Nisan 2016 tarihinde, New York'ta düzenlenen Yüksek Düzeyli İmza Töreni'nde 175 ülke temsilcisiyle birlikte imzalamıştır. Birleşmiş Milletler tarafından 2015 Ekim ayında yayınlanan, "İklim Bağlantılı Doğal Afetlerin İnsani Maliyeti" isimli raporda, 20 yılda kaydedilen küresel düzeyde toplam 6,457 doğal afetin %90'ı sel, fırtına, sıcak hava dalgası, kuraklık ve diğer aşırı iklim hareketlerinden kaynaklandığı; 1995 yılından bu yana aşırı iklim hareketleri kaynaklı afetler nedeniyle 4,1 milyar insanın etkilendiği belirtilmektedir.

İklim krizine karşı Türkiye' de diğer ülkelerle aynı kaderi paylaşmaktadır. Türkiye'nin içinde bulunduğu Akdeniz havzası, iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşı en hassas bölgelerden biridir. Türkiye, küresel ısınma ve iklim krizinden, özellikle su kaynaklarının azalması, çölleşme, ekolojik bozulmalar, seller, afetler gibi olumsuzluklarla etkilenmeye başlamıştır. İklim krizinden kaynaklı yağış azalması ve toprak yapısının bozulması, mevsimi dışında aşırı yağışın doğal kaynaklar üzerinde yarattığı baskı, tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlayan vatandaşları göçe zorlamakta, sosyal ve ekonomik mağduriyetlere neden olmaktadır. Birleşmiş Milletler (BM) tarafından gerçekleştirilmiş olan Küresel Kaynaklara Bakış 2019 adlı araştırma dünya genelinde karbon emisyonlarının yarısının maden ve fosil yakıt, ham maddelerinin yerin altından çıkarılma faaliyetinden kaynaklandığını ortaya koymakta. Buna göre sondajlar, açılan kuyular, çıkarılan maddelerin işlenmesi, sevkiyatı ve atıklarının neden olduğu sorunlar açısından sistemik reformların yapılması iklim krizi açısından elzem olmaktadır. Türkiye'de son yıllarda hızla artan madencilik sektörünün ekolojik dengeye verdiği zararlar ve neden olduğu iklim krizleri ortadadır. Fatsa , Artvin altın-gümüş madeni projeleri nedeniyle yıllardır adını bu risklerle duyurmakta. Binlerce ağacın kesildiği, siyanürle altın aranacak Kazdağlarının yanı sıra Kütahya Murat Dağı, Bergama, Manisa, Uşak, Gümüşhane, Eskişehir ve Erzincan vs yerlerde yapılan madencilik faaliyetleri sonucunda sadece Türkiye'de bulunan binlerce endemik bitki türü, ormanlar yok olmakta, sular, tarım alanları zehirlenmekte, iklim değişikliğine bağlı telafisi imkansız zararlara neden olan sel, deprem gibi afetler meydana gelmektedir.

Bu bağlamda,

1- Küresel ısınma ve iklim krizleri tüm dünyada kabul edilen tartışmasız bir gerçektir. Gerekli önlemler alınmazsa iklim değişikliğinin telafi edilemez çok ağır etkileri olacaktır. Maden faaliyetlerinin bulunduğu alanlar, toprak, hava, su varlıklarının kirletildiği, çevresel felaketlerin yaşandığı alanlardır. İklim krizi konusunda, hükümetinizin madencilik faaliyetleri ile iklim krizleri ilişkisi için yaptığı bir çalışma var mıdır? Sadece altın madenciliğinde değil kömür, gümüş vs her tür madencilikte ruhsat verilirken iklim krizi göz önünde bulunduruluyor mu?

2- Madencilik çok yoğun enerji kullanılmasını gerektiren, karbon salınımına neden olduğu için iklim krizini derinleştiren, kullanılan zehirli kimyasallar nedeniyle çok değerli olan su varlıklarını zehirleyen bir sektördür. Bunca zararına rağmen Türkiye genelinde neden yeni maden sahalarına izin verilmektedir? Hükümetiniz yeni madencilik faaliyetlerini durdurmak için bir çalışma yapacak mıdır?

3- Gündemde olan Kazdağları, Munzur, Cerattepe, Uşak vs. yerlerdeki maden faaliyetlerinin ormanlara verdiği zararlar iklim krizi açısından plan hazırlanmış mıdır?

4- Anayasanın 56.Maddesi ile güvence altına alınan sağlıklı çevrede yaşama hakkını vatandaşlara sağlamak için madencilik faaliyetleri gösterilen yerlerin çevreye vereceği zararlar saptanmış mıdır? Bütün maden sahaları için Çevresel Etki Değerlendirme Raporu istenmiş midir? Kaç projeye ÇED olumsuz raporu verilmiştir? ÇED olumsuz raporu verildiği halde faaliyetlerine devam eden firmalar var mıdır?

5-Türkiye’de, yaşanan olumsuz gelişmelerin önlenmesi, meydana gelen zararların telafisi ve gelecek nesillere temiz bir çevre bırakılması için iklim krizine neden olan madencilik faaliyetlerinde düzenlemeler yapmak için belediyeler, ilgili meslek odaları ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapılacaktır?

6- İklim değişikliği politikalarının katılımcı, demokratik ve şeffaf şekilde hayata geçirilmesi için çaba harcanmalıdır. Türkiye’de hangi bölgelerde iklim krizi eylem planı hatırlanmıştır? Hangi bölgelerde hazırlanacaktır?

7- 3213 Sayılı Maden Kanunu’na göre 2003-2019 Ağustos Ayı arasında nerelerde kaç maden ruhsatı verilmiştir? Aktif olarak faaliyet gösteren kaç firma vardır? Bu firmaların kaç yabancı kökenlidir?

8- İç Yer Değiştirme Merkezi ve Norveç Mülteci Konseyi’nin yayınladığı rapora göre, 2018’de 144 ülkeden 17.2 milyon insan doğal felaketler nedeniyle iç yer değiştirme gerçekleştirmiştir. Küresel çapta hissedilen iklim krizi nedeniyle 2018 iç göçün en fazla ve yoğun olduğu yıl olmuştur. Türkiye’de iklim krizinin neden olduğu iç göçle ilgili Hükümetinizin yaptığı bir çalışma var mıdır? Kaç kişi, hangi bölgelerden 2003-2019 Ağustos tarihleri arasında iç göç yaşamıştır?

9-Türkiye, iklim krizi gerçeği yaşamasına rağmen, Paris İklim Antlaşmasını onaylamayan 18 ülkeden biridir. Anlaşmayı onaylamamasının gerekçesi nedir? Anlaşmada yer alan taahhütleri yerine getirmek için gerekli şartlar mevcut mudur?

10- Madencilik faaliyetleri nedeniyle tekrardan hangi alanlar ağaçlandırılmıştır? Kaç ağaç dikilmiştir? Ağaçlandırma işini ilgili firmalar mı yapmıştır?